

Nyheter från Radiomuseet

Nr 62, 1 mars 2014

Lars Lindskog

Redaktör

l.lindskog@hem.utfors.se

Viktor Ohlsson

Webbmaster

viktor.ohlsson@von.pp.se

Bild Lars Lindskog

Det dånande vattenfallet i Kvarnbyn utanför Mölndals stadsmuseum är en mäktig syn.

Tre personer ur Radiomuseets datagrupp, Lennart Nilsson, Matts Brunnegård och jag var på besök på Mölndals museum för att se på nyheter där. Det vi speciellt intresserar oss för är hur museet utvecklar sin presentationsteknik. I samband med detta besök tog vi en promenad utefter vattenfallet alldeles utanför museet som givit kraft till en rad fabriker genom tiderna såsom strumpfabriken, oljeslageri, pappersbruk och två spinnerier. För att spara vatten stängdes detta av med luckorna vid Stensjöns utlopp under helgerna. Då blev det tyst. Lennart Nilsson meddelar att det även finns en geocache utplacerad någonstans kring fallet vilket naturligtvis gör detta extra intressant.

Lars Lindskog

l.lindskog@hem.utfors.se

Deutschlandfunk

Sändaren, belägen i Neumünster (Schleswig-Holstein) är på 300 kW.

Bild: Wikipedia

Mellanvågssändaren på 1269 kHz var ursprungligen byggd och anpassad för att betjäna Skandinavien under den tid som Deutschlandfunk fortfarande sände utlandsprogram på kvällarna. Fram till återföreningen 1990 var Deutschlandfunk Västtysklands officiella serviceorgan för grannländerna. Efter återföreningen blev sändaren en del av den rikstäckande inhemska sändarnätet Deutschlandradio och utlandssändningarna övertogs av Deutsche Welle.

Sandra Petojevic besökte Radiomuseet den 25 augusti för att överlämna några intressanta gåvor till oss. Bland annat lämnade hon denna antennförstärkande platta som om den placerades nära ferritantennen på en radiomottagare skulle förstärka den mottagna signalen från Deutschlandfunk på 1269 kHz.

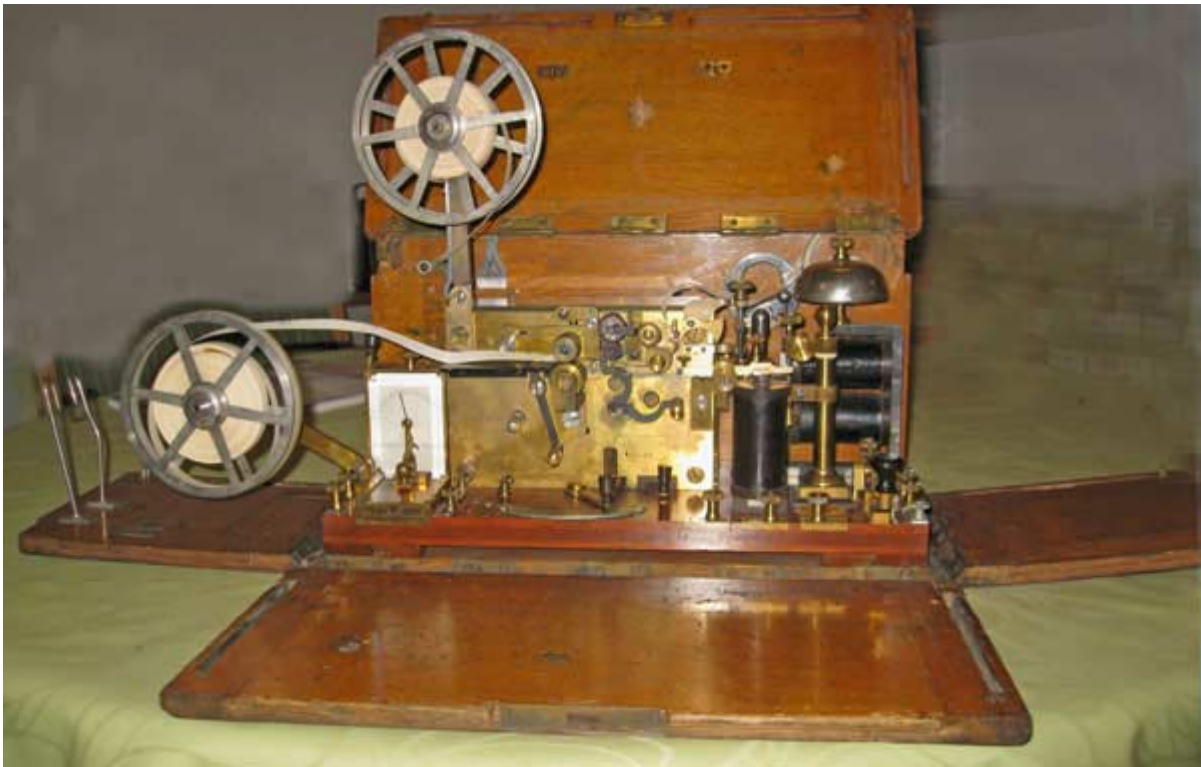
Hur denna skiva distribuerades i vårt land är obekant för mig men troligtvis var det via radiohandlarna. Jag vet heller inte vad den kostade eller om den var gratis. Eftersom sändaren fortfarande är igång kunde jag själv testa plattan hemma i min bostad. Den förstärkande effekten var mycket påtaglig och signal/brusförhållandet förbättrades kraftigt.

Lars Lindskog
l.lindskog@hem.utfors.se

Vad är detta för en morsetelegraf

En besökare kom en dag till Radiomuseet och visade upp denna gamla trälåda

När man öppnade lådan visade det sig att den innehöll denna fina morsetelegraf

I närbild ser man den komplexa mekaniska uppbyggnaden

På baksidan såg den ut så här

Bilder Matts Brunnegård

Besökaren ville veta vad detta är för telegraf han har i sin ägo. Det vi vet är att den är tillverkad av LM Ericsson men vilket år och var kan den ha använts frågar vi nu våra läsare.

Matts Brunnegård
gjutaren26@gmail.com

Kallelse till årsmötet den 22 mars 2014

Lördagen den 22 mars klockan 12.99 träffas vi till årsmötet. Information om detta finner Du i Audionen som distribueras till alla medlemmar under de närmaste dagarna.

Radiokommunikation

Efter årsmötet berättar Åke Kjellin om kommunikationsradions utveckling från 1950 till införandet av mobiltelefonen omkring 1970. Åke har mångårig erfarenhet både som tekniker och företagsledare inom området mobil radiokommunikation.

Nostalgisk amatörradioutrustning

De första åren när jag började köra SSB (enkelt sidband) på amatörradiobanden, fanns det inte så mycket utrustning att köpa i Sverige, detta var omkring 1963, men genom en kontakt fick jag reda på att en radioamatör borta i Ohio USA, hade en Central Electronics 20A till salu. Jag kontaktade honom per brev, och han var vänlig nog att sälja den till mig, tror jag betalade omkring 700 kronor för den, Den anlände så småningom med postfrakt, men när jag hämtade ut den från postkontoret, så skramlade det misstänkt i den. Vid upppackning var det några rör som låg lösa, och en liten LF-transformator hade lossnat i sina fästen, men endast en liten buckla på ett hörn på panelen. Jag klagade på postkontoret, fyllde i en blankett om skada på sändaren, och fick tillbaka en större del av de pengar som jag betalt för sändaren. För mig var det lätt att återställa den, och vad jag minns så fungerade den utan problem.

Data för sändaren CE 20A:

Uteffekt: 20 watt topp effekt SSB, AM, PM, CW. Till sändaren finns det en VFO, en ombyggd surplussändare typ BC-458, som gjorde att jag kunde sända på 3,6 MHz och 14 MHz banden.

Genom alla åren har jag hållit den i gott skick, ej låtit den stå undanstoppad i kallt och fuktigt utrymme, provat den regelbundet, så för några månader sedan monterade jag upp den i mitt radioshack och kopplade in den på antenn och nätspänningen 115 Volt. Även en ny och modern mikrofon kopplades till, samt mitt gamla flaggskepp Hallicrafter SX101A släpades fram och kopplades in (väger 35 kg drygt).

Anledningen till att jag kör med dessa gamla utrustningar är att det varje lördag finns en s.k. nostalgiring på frekvensen 3660 KHz, LA2OLD en norsk ring som börjar kl15.00 och man får kalla upp och berätta vad man kör med för utrustning. Det skall vara radioutrustning äldre än 25 år för att kallas nostalgiradio, men i mitt fall uppfyller det mer än väl detta krav.

Det blir en speciell lukt från dessa radioapparater, när de blivit varma, och man ser dessa rör och dess glödrådar som lyser rödgult.

Det är med rörradioapparater som med gamla veteranbilar, de har en slags själ inuti som inte moderna apparater har.

En förkortningslista:

SSB = singel sideband

AM = amplitudmodulation

PM = fasemodulation

CW = telegrafi

VFO = variabel frekvens oscillator

Nedan några bilder från mitt radioshack med CE 20A och mottagaren SX101A.

Bertil Bengtsson

sm6aal@tele2.se

Nytt från Kursverksamheten

Vårens kurser har börjat. Under onsdagskvällarna träffas ett stort gäng för att lära sig allt som behövs för att kunna ta ett amatörradiocertifikat. Det skall bli tio tvåtimmarslektioner följda av en skriftlig tentamen. Efter denna blir det ytterligare två kvällar där de nyblivna sändaramatörerna skall få tips från några av Radiohistoriska Föreningens medlemmar som redan har certifikat. Lärare på kursen är Jan Persson från Göteborgs Sändaramatörer och Bengt Lindberg, som organiserar "tilläggskursen".

Kurs om spektrumanalysatorer.

Vem mer än Radiomuseet och Lennart Nilsson kan ställa upp med en så här imponerande samling av perfekt fungerande instrument till en kurs om Spektrumanalysatorer? Jag tror att vi är unika, och det visar sig på intresset för kursen. Den första kursen som genomfördes den 8-9 februari samlade sex deltagare, och det står redan tre på väntelista. Om vi får minst en ytterligare deltagare så skall vi försöka övertala Lennart att ställa upp en gång till i vår.

Här är de lyckliga sex, med sin lärare, som deltog i första kursen. I bakre ledet: Lennart Nilsson – kursledare, Kenneth Olofsson, Martin Björkman, Sittande: Tony Englund, Lars Linderos, Hans-Göran Börjesson och Stefan Ljungqvist.

Reparationsteknik.

På önskelistan om nya kurser står en kurs om att reparera rörradioapparater. Vågar man stoppa in kontakten i väggen direkt? Hur går man metodiskt igenom en helt tyst apparat? Är det OK att spruta CRC 5-56 i omkopplare med glappkontakt? Dessa och många fler frågor ställs den inför som vill försöka få liv i en rörapparat, eller som har en sådan och som vill försäkra sig om att allt är optimalt trimmat. Kursen är tänkt att vända sig till den som antingen har gått Radiomuseets kurs i Grundläggande Radioteknik eller som har motsvarande kunskaper.

Nu söker vi radiotekniker, som kan tänka sig att ställa upp som lärare. Vi behöver flera stycken. Tanken är att man skall jobba i små grupper med två kursdeltagare och en lärare. Först börjar man att försöka hitta och laga fel som läraren har fixat, och sedan får man övergå till mera naturliga fel. Det blir tillåtet för kursdeltagarna att ta med sig egna reparationsobjekt. Om du kan tänka dig att ställa upp som lärare så vill jag att du hör av dig till mig på mail eller telefon.

Kursverksamheten
Bo Sörensson
bo@sorensson.se
 0730 322 192

Vem är Yulia Tymoshenko?

Vem är hon denna otroligt karismatiska kvinna som nu frigivits ur fängelset. Kan hon bli en samlade kraft för ett helt folk? Yulia är född 1960 och kastad i fängelse 2011 efter en fullständigt skandalös rättegång.

Kan hon bli Ukrainas svar på ledare som Nelson Mandela och Aung San Suu Kyi? En hel värld önskar henne nu lycka till....

Se filmen **Who wants to kill Yulia Tymoshenko** från 2012.

<http://youtu.be/Z2AzHb2OZZU>

Journalfilmer från Televerket

Följande DVD-skivor finns att köpa på Radiomuseet till det facila priset av 150:-

1. Televerkets Journalfilmer från 1960 Och 70-talen
2. Resans Slut – en film om Sjöräddningssällskapets arbete

Filmen visar dramatiken kring en sjöräddningsoperation och hur olika myndigheter - däribland Televerket - samverkar i en sådan operation. Filmen härstammar från Televerkets filmarkiv och är konverterad från 16 mm smalfilm till DVD och omfattas kvalitetsmässigt av de begränsningar konverteringen innebär.

Resans slut - en film om sjöräddning

Resans slut -en film om sjöräddning

Svenska Telebilder visar Televerkets verksamhet i mitten av 1960-talet. Bland annat visas underhåll av blanktrådsledning, försöksverksamheten, tillverkning av telefoner, kabelläggning i både mark och vatten, TV-distribution, tidig mobiltelefoni, sjöfartsradio, telegramhantering, utbildningsverksamheten och driftvärdet för att bara nämna något.

Journal /73 visar bland annat TV-sändningar i det fria med Lex, Nils Linnman och programmet Korsnäsgården, introduktionen av färg-TV och text-TV samt nödtelefoner för sjöfarten.

Journal /74 visar bland annat mätning av TV2-sigaler, datorstyrd telegramhantering, Telemuseum, Hjälmöstrand Radio, Länsalarmeringscentralerna samt impregnering och byte av telestolpar.

Journal 76/77 visar Televerksarbetarnas vedermödar under den snörika vintern, kvinnor i tekniskt arbete inom Televerket, lyxtelegrammens sista dagar, satellittelefoni vid fartygskommunikation, införandet av trygghetslarm, hur centralberädet i Näsijö byggs, skotning av gamla telemasten i Voljö på Gotland och mycket mer...

Televerkets Journalfilmer från 1960- och 1970-talet

Televerkets journalfilmer från 1960- och 1970-talet

- ett stycke teknikhistoria

Var det Guglielmo Marconi

eller Alexandr Popov

eller Nikola Tesla

Bilder ur Wikipedia

Vem är egentligen radions fader

Vem uppfann radion?

Marconi är den som de flesta av oss anser vara "radions fader" medan en del menar att det var Aleksandr Popov och andra Nikola Tesla.

För mig är det konstigt att vi envist håller fast vid Marconi med tanke på vad Tesla åstadkom på sin tid. På den här tiden fick Amerikanska Patentverket in en rad av konstiga ansökningar som de inte förstod sig på. De var så konstiga att Patentverket godkände dem på en gång. 1897 fick Tesla kommentera om Marconis framgångar med radio och ska då ha sagt:

"Låt honom hållas. Han använder 17 av mina patent"
Marconi hade tidigare varit elev hos Tesla.

Samma år demonstrerar Tesla en radiostyrd båt för militären som visar svalt intresse. Året efter visar han upp båten för allmänheten som han även tar patent under detta år. Denna båt styrdes trådlöst från land och innehöll förutom mottagare, även logiska grindar, det vi i dag kallar för digital teknik.

Media visade dock inte lika svalt intresse som militären och det fick pryda första sidorna i tidningar. Den 19 november 1898 kan man läsa i Scientific American om denna revolutionerande uppfinning, som "är gjord för att revolutionera konsten om krigföring".

Runt 1900 bygger Tesla ett laboratorium med en sändare på 200 KW, som sände på frekvenser på 10 tals KHz och spänningar upp till 12 miljoner volt.

När Marconi skickade in sina patent 1904 på radio annullerade patentverket Teslas, troligtvis på grund av den massmediala uppmärksamheten som då gällde Marconis försök. Den 29 august 1914 kunde man läsa i the New York Sun:

"NIKOLA TESLA TO FIGHT MARCONI PATENT SUIT."

1909 Får Marconi Nobelpriset i fysik tillsammans med Ferdinand Braun.

Av någon anledning hade Nobelkommittén gått ut med ett pressmeddelande av misstag om att Tesla & Edison skulle få fysikpriset. En del källor säger att Tesla sagt nej till priset för att han inte vill ha pris för en liten del av hans gärningar och dessutom måste dela detta med någon annan.

Edison och Tesla var inte goda vänner sedan tiden då Tesla sålde sina patent gällande växelström till George Westinghouse, det som la grunden till "Strömmarnas Krig". En annan förklaring är att de har diskuterats av Nobelkommittén, och någon av misstag i kommittén gått ut med felaktigt pressmeddelande.

En lång rättstvist startar då Tesla lämnar in stämningsansökan 1915 mot Marconi. Under tiden fortsätter Tesla forska och utveckla uppfinningar inom flera områden, som hastighetsmätare, fontäner, turbiner, flygplan mm. Bl.a. utvecklar han tillsammans med Robert Bosch ett elektriskt tändsystem till bensinmotorer.

86 år gammal avlider han ensam och deprimerad av världskriget som pågick, på hotell New Yorker den 7 januari 1943. Tre månader senare kommer domen från högsta domstolen i USA som ger Tesla rätten till sina patent gällande radio och Marconis blir därmed ogiltiga.

För sin tid var han ett av de mest framstående genier. Med sina över 800 patent tillhör han en av de mest produktiva genom tiderna. Han ville forska och skapa, men hans sinne för ekonomi var inte den bästa, han var ständigt på jakt efter finansiärer till alla hans projekt.

Hur hade vi beskrivit historien i dag om Tesla överlevde några månader till då domen kom. Då hade Marconi troligtvis blivit skyldig att betala skadestånd till Tesla. När det gäller skapare och deras rätt till sina skapelser är verkligheten ofta komplicerad eftersom några ofta lever under samma tidsperiod och kommer på samma lösningar på problem. Vem ska då hyllas och vara nummer 1? Den som kan tala för sig i medierna och får Nobelpris tack vare ett antal stulna patent eller den som skapat och återfår rätten till sina patent efter en rättstvist, men som är sämre på hanteringen av media och sämre på att marknadsföra sig själv? Tesla var tydligen paranoid sista åren av sitt liv. Kan det vara Popov eller någon annan som borde hyllas som radions fader? Vad tycker du?

Magnus Hansen

070-666 21 49

Privat: atmega@hotmail.se

Företag: magnus.hansen@f-elmek.se

Televerket under 1980-talet

På denna länk kan man se en reklamfilm på 15 minuter för alla tjänster som Televerket kunde erbjuda under 1980-talet.

<http://www.youtube.com/watch?v=BJ8LnSCJP0w>

Audionens framtid

I år är det 20 år sedan Audionen startade sin utgivning. Själva upplägget av tidningen är i stort sett detsamma som för 20 år sedan. Detta gäller format, omfång av innehåll, utgivningstäthet mm. Det som ändrats är att vi f.o.m. nr 1 / 2010 har en ny layout på tidningen bestående av nytt typsnitt, färgbilder på fram- och baksidan samt en ny logotyp. Detta skedde i samarbete med konsulterna Christel Copp och Joen Wetterholm. Från vår sida deltog Kent Ahlqvist, Krister Ljungqvist, Henning Hellund och undertecknad. I samband med denna "facelift" förekom dock inga diskussioner om Audionens innehåll och uppläggnig. Idag har Sven Persson tillfälligt övertagit uppgiften som ansvarig redaktör för Audionen. Radiomuseet efterlyser nu någon person som skulle vilja arbeta vidare med Audionen och vara med att utveckla tidningen vidare.

För att spara in tryck- och portokostnader kommer vi att testa att sända ut nästa nummer även i pdf-format via läsarnas mailadresser på samma sätt som vi gör med Nyheter från Radiomuseet. De läsare med e-postadresser, som önskar få Audionen hemsänd per post även i framtiden får möjlighet att meddela redaktionen detta genom att sända ett mail till Radiomuseet. Till de läsare som inte gör det kommer Audionen enbart som mail i fortsättningen.

Lars Lindskog

l.lindskog@hem.utfors.se

Försäljning av komponenter varje onsdag e.m.

Bo Carlsson, som är ansvarig för komponentförsäljningen på Radiomuseet kommer att finnas tillgänglig under onsdag eftermiddag varje vecka för kunder som vill gå in i komponentförrådet och själva se vad som finns där. Andra tider kommer förrådet bara att kunna öppnas om det finns funktionärer som har tid att vara med.

Facebook

Jeanette Nilsson och Matts Brunnegård är våra två mycket aktiva redaktörer för Radiomuseets faceboksida. Intresset är stort för de olika inläggen, som läses av mellan 150 till 400 personer vilket innebär en god spridning. Adressen är som vanligt:

<http://www.facebook.com/home.php?#/pages/Goteborg-Sweden/Radiomuseet/136495834874?ref=ts>

Jeanette Nilsson

jeanette62373@hotmail.com

Matts Brunnegård

gjutaren26@gmail.com

Nyheter från Radiomuseet

Deadline för nr 63 är lördagen den 22 mars 2014

Vidarebefordra gärna Nyheter från Radiomuseet till vänner och bekanta även de som bor långt borta. Välkommen med bilder, kommentarer och inlägg!

Lars Lindskog

l.lindskog@hem.utfors.se

Audionen

Deadline för Audionen nr 2 2014 är den 1 maj

Material till nästa nummer av Audionen skall vara mig tillhanda den 1 maj för att jag skall ha tid att redigera det.

Tänk på att för att få bästa resultat så behöver bilderna vara ca 1-2 MB och i TIF-format. Skannar du bilder så bör upplösningen vara på 300 ppi eller däromkring.

Notiser i form av en bild med en bra bildtext är värdefulla att få som utfyllnad.

Sven Persson

audionen@radiomuseet.se

Kommande möten

- Styrelsemöte tisdagen den 4/3 kl18
- Årsmöte lördagen den 22/3 kl12

Kloka ord

Jakten på TV2

Är det händelsevis någon läsare som fortfarande har lite problem med att få in TV2 så rekommenderas Televerkets alltid lika aktuella informationsfilm från 1971

<http://www.youtube.com/watch?v=KmCjpsvB80k=>

